

SAVA

lhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljal na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inserate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plaćujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Meščani!

Somišljeniki!

Zapišite na glasovnice
pri deželnozborski volitvi

dne 16. decembra 1913

v mestih: Kranj—Škofja Loka:

dr. Karl Triller

odvetnik v Ljubljani,

v mestih: Radovljica—Kamnik—Tržič:

dr. Pavel Pestotnik

c. kr. profesor v Ljubljani.

Politično užitkarstvo.

Ves naš socialni razvoj ima smer individualiziranja in razkrojenja. V obrti in industrijah je glavno načelo delitev dela. Naši čevljarji že ne kupujejo več surovega usnja in ga ne režejo več, iz tovarn dobe posamezne dele že izgotovljene, in vse delo obstoji v sklopljenju posameznih delov. Isto načelo velja pri tiskarjih, kovačih, ključavničarjih — in isto prikazen vidimo na duševnem polju.

Država je ločila upravo od justice, kazensko pravo od civilnega prava in v civilni stroki je ločila trgovske spore od navadnih ter ustvarila obrtna sodišča. V državnih uradih opazujemo večkrat hude boje zaradi pristojnosti, tako da dejanski spor izgine v formalnem prepiru.

Te struje pa ne pozna S. L. S. Naš deželni odbor je pristojen za vse za javno in za zasebno pravo, on samo in vedno le ukazuje, seveda veljajo

ti ukazi le do — upravnega sodišča. V tem posnemajo deželni urbar tudi nekateri posredovalni uradi, ki so tudi pristojni za vse ne samo za žaljeno čast, za servitute in mejnike, ampak tudi za odškodninske tožbe, in sploh za vse, kar jim včasih tudi potem, ko je stvar rešena pri sodišču pride pod roke. Naj se očita naši klerikalni stranki kar se hoče, očitke da bi ji nedostajalo iznajdljivosti — bi bil na vsak način krivičen. Največji dokaz svoje iznajdljivosti, ki pa vedno prinese tudi kako korist, so doprinesli pri sestavi volilnih listin za volitve v mestnih občinah.

Volilni zakon za deželni zbor izključuje splošno volilno pravico in temelji na podlagi plačila gotove davčne svote, ali vendar imamo v listi volilce, ki bodo volili ne glede na census.

Volilni zakon določa, da če ima kdo volilno pravico v dveh okrajih, mora voliti tam, kjer stanuje ali plačuje največ davka. In prihodnji tork bodo volili v mestni kuriji volilci, ki imajo svoje bivališče v sosedni kmečki občini in tam plačujejo največ davka. To se pravi, volili bodo, če bodo hoteli, siliti se jih k temu ne more, ker v tem slučaju ne velja volilna dolžnost.

To je sicer nezakonito, ali sedaj nepremagljivo dejstvo. Ko bode v deželi ponehala vihra, ki divja sedaj v našem javnem življenju, bo to postopanje za zgodovinarja le dokaz, kakšnih sredstev se je pred njim posluževala klerikalna stranka za politično moč.

V tem postopanju pa leži za prizadete volilce tako ponižanje, da bodo volili na ta način le tisti kmečki volilci, ki ne čutijo, kako politično užitkarstvo jim klerikala stranka tu ponuja.

Dokler obstoje kurije, se sme trditi, da je vsak volilec poklican in upravičen, zanimati se za koristi tiste kurije, h kateri pripada.

Tem volilcem pa je ta pravica odvzeta in zabranjena.

Nihče ne sme voliti v dveh izmed treh starih kurij. Da bi se torej pridobilo nekaj volilcev za mestne kurije, ki ne spadajo sem, so te volilce proti njihovi volji siloma izbacili iz

kmečke kurije in jih vpisali v mestno kurijo.

Dotične reklamacije se niso vložile po upravičenih volilcih, ampak po političnih agitatorjih klerikalne stranke. Volilci na Kokrici, Pivki, v Naklem, v Stari Loki, Zmincu, Dorfarjih zanima sicer, kako se vrši volitev v njihovi občini. Ne zanima jih pa, kdo zastopa v deželnem zboru mestni Kranj in Škofjo Loko. Pri normalnih razmerah volili bi doma, tam kjer stanujejo, kjer živijo, trpijo, se veselijo in plačujejo po pet, deset, sto in tudi več kron davka ali to se jim siloma zabranjuje in ukazuje se jim, da gredo volit v mesto, kjer plačujejo le par vinarjev davka, sili se jih, da kažejo celemu svetu, da o svojih političnih pravicah ne smejo odločevati sami, ampak vodstvo klerikalne stranke v Ljubljani, sili se jih svedočiti pred javnostjo, da ne izvršujejo volilne pravice kot samostojni državljani, ampak kot priprega političnih spletkarjev.

Tem volilcem je klerikalna stranka odsekala glavo in pustila le še roke in jih bo pripeljala v mesto, da oddajo listek, ne iz političnega prepričanja, ne da bi zastopali svoje koristi, ampak kot mrtva masa, ki ne sme imeti lastnega mnenja in lastne volje. Seveda se bo to zgodilo le v slučaju, če ti volilci ne izprevidijo, nevrednega in malo častnega položaja, v kateri jih hoče potisniti klerikalna stranka.

S pritiskom na zakon so se sestavile volilne listine tako, da so prava potvora interesnega zastopstva, pomen znajo imeti pa le v slučaju, če volici sami ne izprevidijo, da se jih s tem degradira za čredo, ki se na povelje žene na vodo, na pašo ali v planine.

Na sličen način so hoteli klerikalci ugrabiti mestne deželnozborske mandate v Ljubljani. Vpisati so dali posavske kmete v volilno listo. Ali ti kmetje so pri volitvah ostali doma, ali pa volili napredne kandidate. Mi si ne moremo misliti, da bi naši gorenjski kmetje imeli manj samozavesti, manj močnatosti, manj ponosa, nego kmetje na Posavju.

PODLISTEK.

Rešilna beseda.

Dalje.

Te besede so bile izrečene povsem dobrohotno, z željo, da se prepir mirnim potom konča. Ali je mogel neumni občinski predstojnik vedeti, kake posledice bo imela njegova opazka? Posledice pa so bile naravnost nečuvne. Občinski pisar Antiohov je skočil hipno kakor žoga izza mize ter stal na sredi sobe.

„Jaz sem stekel pes? Jaz sem stekel pes?“ je vpil s hripavim glasom, kakor bi ga kdo davil. „Oh, oh! Torej si se spravil tudi ti name, gospod občinski predstojnik! No, posvetiti ti hočem! Pa naj tudi o tebi vsi vedo: Sina gospe Javdohe sva spravila oba — jaz — in ti — v vojake in denar, onih 150 rubljev od Šveca, sva si delila na enaka dela, tebi petinsedemdeset in meni petinsedemdeset . . .“

„Da . . .! Ne, ne, ne majaj z glavo! Saj si vendar kupil za ta denar par volov na semnju ter jih imaš še danes — te vole, da, da! Naj to vsi vedo! Kaj pomežikuješ z očmi?“

„Ne vem, ne razumem, čestita gospoda, kaj govoriči!“ reče občinski predstojnik s tresočim in boječim glasom. „To si je vse le izmislil!“

„Izmislil? In davčni zaostanek sem si tudi le izmislil?“ nadaljuje občinski pisar, ki se razdraženosti ni mogel več brzdati. „Davčni zastanek,

menim, sva si tudi delila po enakih delih! In ti ničvredni falot si mi takrat še šest rubljev in osem-deset kopejk premalo izplačal; za te si me ogoljufal! Obljubil si mi, da mi jih daš na praznik Marijine priprošnje: a od tedaj se je vrnil ta praznik že štirikrat . . . O ti! . . . Čakaj, in še eno ti povem! Kdo pa je kmete z žganjem opijanil, da so volili občinskega predstojnika? Ne, izzival si me in zato tudi ne bom molčal . . . he, ničesar ti ne prizanesem! . . .“

Lekarniški pomočnik si je brisal z robcem čelo, zelo vesel, da ga je občinski pisar pustil pri miru, ter se spravil na občinskega predstojnika. Pri tem je pogledoval cerkovnika Androna ter mu pomenljivo pomežikoval, kakor bi hotel reči: „Par čednih značajev! In jaz sem bil oni, ki je odkril njuno početje!“ Andron mu je odgovarjal z levim očesom. Z napeto pozornostjo je poslušal prepir med občinskim predstojnikom in občinskim pisarjem. Na vsem svetu mu ni bilo ljubšega, kakor taki ostri prepiri in le eno si je še želel od srca: da bi se prepirajoči naposled še stopili. To bi bila za Androna prava slast. Bal se je, da bi plamen strasti zopet ugasnil in menil je, da se občinski predstojnik preslabotno zagovarja ter mu nedostaja pravega ognja. Prevdarjal je, kako bi ga še bolj našuntal ter je s tem namenom in z vso njemu lastno zvitostjo omenil, pomežikajoč z očmi:

„Ej, ej, gospod občinski predstojnik, ta vam ne deli ravno posebne hvale . . . Ali boste to kar molče pogoltnili?“

„Ti pa kar molči, cerkovnik! . . . He, kar molči, pravim! . . . Ne vmešavaj se! odvrne občinski predstojnik kratko in jezno ter ga mračno pogleda.

„Zakaj bi molčal?“ odgovori Andron, ki se je čutil nekoliko razžaljenega, ker mu je rekel občinski predstojnik „Ti“ in „cerkovnik“ mesto „Andron Andronovič“. — „Zakaj bi molčal? Saj nisem imel iz davčnih zastankov nedopustnih dohodkov . . .“

„Morda si jih imel pa od drugod . . . he! . . . Torej kar molči!“

Andron se je razkačil ter udaril s pestjo po mizi.

„O ti umazana goflja! Tako boš z menoj govoril, ti neotesani debelokožec, ti rjoveči lev? . . . Odkod sem imel nedopustne dohodke?“

„Pove naj to Omeljan Grigorjevič, ta mora to najbolje vedeti, he! . . . Saj je cerkveni starešina!“

„Omeljan Grigorjevič, odkod sem imel nedopustne dohodke!? No, povej vendar, kje sem imel nepoštene dohodke!“

„No počakaj malo!“ je kričal med tem občinski pisar na občinskega predstojnika. „Še nekaj ti bom povedal: V predzadnjem letu je došla neka odredba . . .“

„Odkod sem imel nedopustne dohodke?“ Povej vendar, Omeljan, odkod naj bi jih imel?“ tako je nadlegoval Andron še vedno cerkvenega starešina, ki je med tem položil glavo na mizo

Južna železnica.

Dalje.

Drug predlog, o katerem se je mnogo razpravljalo, meri na to, da se prosto nazaj odkupijo triodstotne obligacije. Kurz teh papirjev naravno ni nič kaj visok in se izpreminja; zato so te obligacije tudi mednarodno „priljubljen papir za igranje“. Kurz od komada je znašal na dunajski borzi koncem let 1901 do 1908: 317, 292, 305, 307, 315, 315, 297, 267. Predstavimo si, da južna železnica na borzi pokupi papirje, ki še krožijo, potem bi si prihranila pri srečkanju (Verlosung) razliko med kurzom in nominalom (500 fr.), kar bi seveda bil precejšen dobiček, ker gre za skoro 38 milj. komadov obligacij. Temu predlogu pa nasprotujeta dva odločilna argumenta. Prvič bi nakup papirjev v večji meri takoj povzročil, da bi kurz poskočil, in sicer tem višje, čim več bi se pokupilo, vsled česar bi akcija takoj izgubila vrednost za družbo. In da bi francoski priortarji vkljub svoji znameniti organizaciji mogli, če bi že tudi hoteli, ustaviti to naraščanje kurza, je silno dvomljivo. Po gospodu Lacombeju so se pa kar najodločneje izrazili zoper ta predlog. Drugič pa v ta namen južna železnica potrebuje denarja, morala bi najeti večje posojilo. Ker pa je od štirih vrst dolgov že prva dvomljiva, če pride do pokritja, bi se moglo posojilo na petem stavku najeti le po jako neugodnem emisijskem kurzu. Bržčas bi se pa tak poizkus najetja posojila ponesrečil. Kajti značilno je, da je pri nekem zborovanju akcijonarjev južne železnice mogel neki večkrat imenovani milijonar napraviti dovtpno opazko: „Štirje Rothschildi sede v upravnem svetu in južna železnica ne dobi denarja na posodo!“ Posojila pod državno garancijo, kakor ga zahteva južna železnica — seveda ne za odkup na borzi, ampak za investije, pa parlament ne bo dovolil pod nobenim pogojem, ne upošteva je tega, da bi to imelo zopet slabo posledico, da bi se s tako dobro zavarovanim posojilom vzbudile „bolečine“ onim, ki imajo prednost, torej bi to ne bilo prav njihovim prioritarjem.

Naravnost odbiti moramo predlog, da bi se bolezen južne železnice odstranila s povišanjem tarifov. Kajti nele da to ne da odločilnega naddododka (pri 7% doklade za 1909 skupaj 3.1, leta 1910 5 milijonov kron) in da bi nadaljnjo povišanje slabo vplivalo na razvoj prometa, je vendar uprav izzivajoče, zahtevali žrtve za zadolževanje magnatov južne železnice od občinstva in narodnega gospodarstva, ne pa od onih, ki jim je to gospodarstvo prinašalo neopravičenih ogromnih dobičkov od priortarjev.

Kajti kar se je terjalo doslej od gospodov, je le znižanje obrestovanja njih papirjev na 0.4% (od 15 na 13 fr. na leto) in odlog odplačil. Ta Rücklaßwirtschaft pa se da smatrati kvečjemu le kot paliativno sredstvo za hip, kot provizorij, ki se pa ni niti obnesel, tako da se je med tem provizorijem moral vsvariti drugi, „interim v interim“, z novim odlašanjem srečkanja enega dela še ostalih količin na poznejši čas. To bo pa učinkovalo tako, da bo od 1. 1918 dolžnost odplačevanja zadela s podvojeno silo bolehajoče podjetje in če bo dotlej južna železnica pri normalnem razvoju razmer prišla v položaj, nositi to breme, naj se presoja po dejstvu, da ima sedaj, ko je preteklo 10 let pomanjšane dolžnosti odplačevanja in sredi „interima v interim“, torej pri dvojno pomanjšanem plačilnem bremenu, deficit nad 9 milijonov.

Vpričo tega pomenja zahteva južne železnice po redukciji obresti kupninskega ostanka (6%) in podaljšanju plačilnih rokov neznatno malenkost.

Južna železnica kakor tudi posestniki triodstotnih prioritet zahtevajo, da država poseže vmes v prid družbe in sama žrtvuje. Država nima obstoju tega podjetja samo izravnega davčnega in in neizravnega narodno-gospodarskega interesa, ampak ker potrebuje posojil, mora imeti pristop na tu — in inozemski denarni trg, da se ohrani avstrijski kredit. Saj so francoski posestniki prioritet že opetovano po svojem govorniku Lacombeju razločne grožnje spuščali v tem smislu, in je celo francoski poslanik nekoč v interesu prioritarjev interveniral pri grofu Aehrenthalu. Kar je pa država doslej storila, zvišanje tarifov, ni pomagalo in ni izvršljivo, in kar se sicer še od nje zahteva, uslužnost pri plačevanju kupninskega ostanka, pri delitvi prometa i. t. d. nima odločilnega pomena; tretje skupine zahtev, odškodovanje za investicije v letih neposredno pred podržavljenjem, garancije za najeta posojila in podobno, pa ni mogoče dovoliti iz principielnih vzrokov.

Dalje.

POLITIČNI PREGLED.

Državni zbor.

Dne 10. decembra se je pričela v državnem zboru divja obstrukcija Rusinov. Na začetku seje, je stavil poslanec Petruszewycz predlog, da naj se seja prekine za eno uro, da se morejo Rusini posvetovati s strankami o situaciji, ker Poljaki in c. kr. vlada zavlačujeta gališko deželnozborsko volilno reformo. Proti temu predlogu se je dvignil ministrski predsednik grof Stürgkh, ki je dokazoval, da se vlada trudi za volilno reformo ter je označil rusinske zahteve kot izbruh nepotrepežljivosti. Zateval je, da se rusinski predlog odkloni. Pri glasovanju je bil rusinski predlog odklonjen. V tem trenutku pa so začeli Rusini divje kričati in razbijati. Rusini so začeli trobiti na trobente, piskati na piščalke, na takozv. torpedne piščali, zaropotali so avtomatični zvonce. Rusini so bili po pultih in delali tak hrušč, da ni bilo mogoče razumeti nobene besede. Sredi nemira in bučanja rusinskih obstrukcijskih instrumentov je odredil predsednik glasovanje o tretjem branju se nahajajočega predloga o zvišanju davka na žganje ter naznanil, da je predlog sprejet. Proti temu so Rusini ponovno ostro protestirali. Poslanec Singalevicz je prinesel v zbornico dva velika zvona z električno baterijo ter ju sprožil. Hrup je bil nepopisen. Ministri so sedeli molče na svojih sedežih in strmeli v ta rusinski koncert. Poslanci so v velikem obstopili Rusine, ki so se menjavali v instrumentih, tolkli po tleh in po pultih ter razmetavali manuskripte in vladne predloge. Poslanec Strilovskij je opominjal rusinske poslance k vztrajnosti, drugi so delali razne vtipe. Poslanec Heine je stopil prod Rusine in jim držal polo praznega papirja, češ, to so note. Čez poldrugo uro je odšel ministrski predsednik Stürgkh iz zbornice. Rusini so mu klicali „Abzug!“ Med tem je predsednik Sylvester oddal predststvo podpredsedniku Juklu, ki je nemo gledal obstrukcijo in ni mogel ničesar storiti. Zbrali so se načelniki strank in krščanski socialci so predlagali, da naj se predloga o osebem davku sprejme en bloc. Predlog je propadel, ker so češki agrarci izjavili, da ne pripuste glasovanja. V zbornici je med tem trajal hrup naprej. Poslanec Singalevič je prinesel nove instrumente, zlasti strahovito

vpijoče hupe za avtomobile. Nekateri poslanci so si položili hupe pod podplate in jih v taktu pritiskali. Singalevič je obnovil tudi baterije pri zvoncih, ki so že ponehaval biti. Ob 1. popoldne je končno predsednik primoran prekiniti sejo ter je naznanil, da je za pol 2. sklicana konferenca načelnikov strank.

Dne 11. decembra se je končalo komplicirano glasovanje o personalnem davku. — Ker je prodrl glede eksistenčnega minimuma manjšinski predlog, ki zvišuje minimum od 1200 K na 1600 K, kar smatra vlada za sankcijsko oviro, in ker je bil sprejet § 172., ki zopet določa osebnodohodninski davek od 1200 K naprej, ter je vsled tega nastala antinomija, se je razvila živahna debata o tem, kaj je treba sedaj storiti. Predlog na reasumiranje se ni dal izvesti, ker je proti temu poslovnik. Zato so hoteli popraviti to protislovje v tretjem branju. Socijalni demokrati pa tretjega branja niso pripustili, vsled česar je zadeva preložena na prihodnji teden. Socijalni demokrati izjavljajo, da ne pripuščajo nobene korekture sklepa, ki zvišuje eksistenčni minimum. Zakon mora tako oveljati. Kako se bo rešila ta zamotana zadeva, se sedaj še ne ve.

Manifestacija za naše jugoslovanske vseučiliščne zadeve v Pragi.

Dne 6. decembra se je vršil v vinogradskem Narodnem domu v Pragi velik manifestacijski shod srbskih in hrvaških ter slovenskih akademikov za naše slovansko vseučilišče in za reciprociteto zagrebške univerze. Govorniki: Vane Radej, G. Ostojčić, F. Marinić. Fornazarić in drugi so odločno zahtevali, da se Italijanom na noben način ne sme dovoliti prej univerze, kot da se rešijo naše jugoslovanske vseučiliščne zadeve. Sprejeta je bila ostra resolucija proti Šusteršičevemu klubu, ki vidno zanemarlja naše zahteve in potrebe, in proti dalmatinskim poslancem, ki ga v njegovem delu s tem, da so njega člani, podpirajo. Na koncu resolucije izjavlja srbsko-hrvatska in slovenska akademična mladina, da ne bo več sklepala različnih resolucij in peticij, temveč je prisiljena poprijeti se ostrejšega orožja napram vladi.

Gališki deželni zbor.

Dne 5. decembra opoldne je bil odprt gališki deželni zbor. Namestnik Korytowski, ki je nastopil svoje mesto 24. maja t. l. se je predstavil zbornici ter naznanil, da je imenoval za deželnega maršala grofa Goluchowskega in za njegovega namestnika Czechowicza. Nato je pel slavo grofu Goluchowskemu, ki se je v svojem odgovoru spomnil elementarnih nezgod in odpomoči proti bedi. Končno se je dotaknil del za volilno reformo. Namestnik Korytowski je nato v daljšem govoru razmotrival razmerje namestnika napram deželnemu zboru ter se je dotaknil velikanske elementarne katastrofe, ki zahteva veliko pomožno akcijo vlade za kmečko ljudstvo. Mestnemu prebivalstvu pa naj se pomaga na ta način, da se prične z javnimi gradbami. Kar se tiče volilne reforme, je prišla vlada do spoznanja, da iz srede kake stranke ne more izhajati predlog, kateremu bi pritrdile vse stranke, zato se je odločila priti sama s takim predlogom, da omogoči sodelovanje obeh narodnosti. Poslanec dr. Leo je predlagal, da naj se vladna predloga o volilni reformi obravnava formalno kot nujna in da naj se izvoli petindvajsetčlanski volilnoreformni odbor. Predlog je bil soglasno sprejet ter se je volitev takoj izvršila.

Omeljani Grigorjevič je odmahnil z roko:

„E, kaj! Čemu pogrevati stare stvari! . . . No, da, grehov je že nekaj bilo . . . ali kdo pa bi bil brez greha? Gotovo, le Bog je brez greha . . .“

„Kaki grehi? Res bi rad vedel, kaki grehi?“ zakliče zopet trdovratno Andron.

Svoj hripavi glas je moral močno povzdigniti, ker je sedel med njim in Omeljani Grigorjevičem občinski predstojnik, proti kateremu so letele Antiohove strupene pušice. Od tega vpitja se je kar strop tresel.

„Nehajte vendar Andron Andronovič! Kaj imate vendar!“ odgovori leno cerkveni starešina, ki bi se ga bil rad ubranil in najraje spal. Za svoje grehe bomo dajali bogu odgovor . . .“

„Ne išči praznih izgovorov, nego govori naravnost!“ Andron je imel občutek, kakor bi ga neka notranja sila gnala v boj. Bržčas je bila to sila zavžitih dvanajst kozarcev žganja. „Spravil si me že v čudno luč! Kaki grehi naj bi to bili? Saj ne tržim s cerkvenimi svečami, brate, tudi ne kupujem cerkvenega vina in ne dobavljam moke za posvečeni kruh, torej ne morem pri teh stvareh obogateti . . . Tu imaš! Ali si slišal?“

Po teh Andronovih besedah, se je Omeljani Grigorjevič strašno premenil. Temnordečega obraza in krvavih rok skoči izza mize. Ni upil nego

tulil. S pestjo se je bil po prsah in pri tem so se mu — čudno — napolnile oči s solzami.

„Ti . . . ti mi praviš „Ti“? Ti me hočeš oropati časti? Vino? M . . . oka? L . . . uči? Tu sem jaz gospodar . . . Vsa vas me pozna . . . Č . . . astno izpričevalo imam! . . . Ali ti, kaj si pa ti? Jaz sem cerkveni starešina . . . Že v četrtem trienju . . . izvoljen od občine . . . A, kaj si ti? Ti si cerkvena metla, ti . . . No, dokaži tvoje obdolžitve, dokaži jih! Vino? Kako vino? Kje da bi bil“ . . .

„Ha, ha, ha, ha! Častno izpričevalo! Ha, ha, ha, ha! Štiri kure si prinesel proštu; odtod tvoje častno izpričevalo! Jaz sam sem ti tako svetoval, ha, ha, ha, ha! In vino? Ali saj ga imamo ravno pred seboj! Ali to ni morda cerkveno vino? Saj se ga spozna po sladkosti; saj smo ga vsi poskusili!“

Andron je pograbil steklenico rdečega vina ter jo vihtel po zraku. Omeljani Grigorjevič je dvignil pesti in mahal z njimi nad svojo glavo. Tresel se je po vsem telesu.

„Velečastita gospoda!“ tako svečano nagovori svoje goste. Molčal sem, ker sem sam tu gospodar in ker imam dolžnost . . . Ali sedaj tega ne zmorem več . . . To presega moje moči . . . On pravi: „Vino“. Morda se je kdaj pripetilo, da sem vzel sodček . . . saj sem grešen človek . . . Ali on, Andron, — to vem sigurno — krade iz cerk-

vene blagajne. Ako n. pr. plača kmetica za dušni mir svojih ranjnih štiri kopejke, vtakne dve v cerkveno blagajno in dve v lastni žep . . . To lahko trdim z mirno vestjo. In ko je zadnjič z župnikom nabiral biro, si je vzel ravno najboljšo klobaso, katero je dal Skorohod, od župnikovega deleža za lastni žep, ter me je, ko sem ga obiskal celo z isto pogostil. No, in sedaj ste slišali!“

V tem hipu je skočil Andron kakor maček proti cerkvenemu starešini ter se zaril s prsti obeh rok v njegovo brado. Le ta pa se je branil s tem, da ga je s pestmi suval v hrbet. Obenem pa se je dvignil tudi občinski predstojnik v vsi svoji mogočnosti ter zgrabil s svojo težko šapo občinskega pisarja Antiohova za goste črne kodre. Antiohov je kričal in praskal, kakor stekel maček. Žene so planile raz svoje prostore ter poizkušale prepirajoče mirno pregovoriti in jih ločiti. Vse se je zamotalo v nerazložno kepo. Iz tega zamotanega klopčiča se je čul Andronov hripav glas, ki je pripovedoval o neki kadilnici s srebrnimi zvončki, kateri pa so bili v resnici le medeni. Le to naj bi bil kupil Omeljani Grigorjevič za cerkev. Antiohov pa je tarnal kakor iz globoke jame o šestih rubljih in osemdesetih kopejkah, katere mu baje občinski predstojnik ni izplačal pri tajinstvenem davčnem zastanku. Žene so jokale.

Konec.

Volitve v tržiškem sodnem okraju.

Letošnja setev je lepše kazala kakor je bila potem. Malo prej pa je prišumela toča v črnih oblakih in odbila klas in klas.

Pa še hujši kakor toča so bili duhovniki, njim udani učitelji, cerkovniki in organisti.

V prejšnjih časih so odvrčali duhovniki pretečo točo. Ali res ni nikjer duhovnika, ki bi onemogočil padanje duhovske toče po političnih pravicah slovenskega naroda? Ni ga še videti!

Kakor se vsujejo psi za izpodenim zajcem, tako so se razlili duhovniki in njih pomagači za tistim, ki je nosil izkaznice in glasovnice. Pa so pritiskali štampile, pa so popisovali glasovnice, da je bilo veselje. Kar so mogli, so krstili v imenu edino izveličavne slov. ljudske stranke na čudodelna imena: Piber, Zabret in Demšar. Svoj namen so dosegli tukaj s svojo medeno sladkostjo, tam s svojo navidezno svetostjo, zopet drugje s svojo zvitostjo in če to ni pomagalo, s svojo silovitostjo.

Nič se niso brigali, če je bil volilec doma ali ne. Kar pritisi, kar zapiši božjega prijatelja Pibra, pa je mir besedij. To je bilo geslo. Naša duhovščina se ne boji nikogar in ničesar, najmanj pa zakona. Če tudi trči ob zakon, kaj de. Kazni se ji ni bati. Če je ta ali oni duhovnik tudi obsojen, je pa kasneje pomiloščen.

To je naravnost vaba, da se duhovščina posmehuje zakonom. Kadar so pa volitve, takrat napoči za duhovščino doba brezzakonja ali kakor pravi Oger ex lex.

Duhovnik pa ne spoštuje zakonov samo radi tega, ker se mu ni bati kazni. Glavno je to, da duhovnik misli, da zanj posvetni zakoni ne veljajo, ampak samo cerkveni.

Ti pa dovoljujejo duhovniku vse, kar je v prid duhovskemu stanu, naj bo to še tako prepovedano po posvetnih zakonih. Tukaj se domislj škofa dr. Štadlerja, ki je kratkomalo izjavil, da ne prizna veljavnosti zakona, ki je le v navideznom nasprotju s cerkvenimi zakoni.

Kakor pridne bučelice so nosili duhovniki od zore do mraka glasove v panje in bučelnjake slovenske ljudske stranke. Bili pa niso podobni samo pridnim čebelicam, ampak še bolj roparskim čebelam.

Ali Bog ne daj, da bi bil kdo drugi tako delal, kakor oni. Grdo so ga nagnali, češ, to je samo nam dovoljeno, hitro so ga vrgli v svoje časopisje, da nesramno agitira, hitro so mu škodili tukaj ali tam.

S tem so oplašili tega in onega, da jim ni delal napotja. Znati se mora. Popisovanje glasovnic z duhovskimi ugodniki je bilo v cvetju po celem tržiškem sodnem okraju: pri Sv. Ani, Sv. Katarini, Sv. Križu in v Dupljah.

Pri Sv. Katarini so dobili kakor se govori volilci, ki ne znajo pisati, glasovnice, na katerih je bilo pritisnjeno sloveče ime gorjanskega župnika Pibra.

In teh volilcev je pri sv. Katarini, skoraj bi rekel, več kakor onih, ki zmagajo črke svojega imena in priimka.

To sicer ni bilo zakonito in pravilno, če je bilo res tako, pa je bilo prav za Slovensko ljudsko stranko. Kako lepo se je bralo: pri Sv. Katarini vseh 150 glasov za Pibra. Cela občina je zaslovela po loviščih Slov. ljudske stranke, posebno pa nje glave.

Če je pa volilec, katerega duhovnik ni vprašal, kako bo volil, pa mu vendar namazal na glasovnico od Slov. ljudske stranke potrjenega kristjana, potem drugače volil, je bila jeza. Brezverec, sovražnik svete cerkve in nasprotnik Kristusa. Take in enake besede so letele iz duhovskih ust kakor moka izpod mlinskega kamna. Kmetje so pravili okoli, da so jim duhovniki grozili:

Bo pa konjederec prišel po vas, ko umrjete, ne pa mi. To je pomagalo. Kmet se boji smrti, o kateri pravijo duhovniki, da je plačilo za greh, posebno pa se boji, da bi bil takrat brez duhovnika. Da, da duhovniki, strah pred vami je začetek modrosti za Slov. ljudsko stranko.

Kmet, ki je brat duhovniku vsaj v Kristusu, ni vreden, da bi prišel ponj duhovnik in ga spremil k večnemu počitku, en edini glas pa je vreden, da se napoti duhovnik daleč in visoko v gore. Če to ni na glavo postavljenje duhovskega poklica, kaj pa je potem?

Duhovstvo svetlih nog zavpije, da se žali Bog. Tako je kričala naša duhovščina in javno molila za one, ki niso volili Pibra, da bi jih dobri Bog pripeljal saj do prihodnjic na pravo pot. Ničesar ne rečem molitvi. Ali ona molitev ni bila prava, ker je imela namen sramotiti one, ki niso hoteli voliti duhovskih priporočencev, češ: glejte ljudje božji, tako so zavrženi, da je treba moliti zanje. Sramotilne molitve katekizem ne pozna, pač pa naša dobra pastarica-duhovščina.

Ne samo možje, ki so po svojem prepričanju volili in samó to zakrivali, da s svojo glavo tudi po svoje mislijo, so bili sramoteni od duhovnikov. Tudi žene teh mož so čutile duhovsko jezo. Nič čudnega to. Duhovska jeza seže čez onega, ki je bil nje povod, na nedolžnega in še čez grob. In vendar je jeza naglavni greh. Pa kaj greh, saj so duhovni gospodarji grehov.

Tako je duhovščina pripravljala volitve. Na dan volitve pa je zavijala vratove naprednim glasovom.

V Trziču so hoteli, kakor ste brali, obglaviti vseh 86 za Kržišnika oddanih glasov. To se pravi delati za slov. ljudsko stranko. Tako na debelo delo kaj zaleže.

Čudno bi bilo, če bi bil izid volitev drugačen kakor je bil. Pa bo drugačen prihodnjic. Kajti orožje, katero je duhovnikom še priborilo zmage, se je skrhalo in ne bo več delalo čudežev. Letošnje volitve so bile zadnje, da so jih bili veseli duhovniki. Če pogledajo duhovniki svoje roke, vidijo, da so umazane in sicer tako, da si jih kmalu ne umijejo. Počeli so tako, da se mora studiti njih početje vsem poštenim ljudem. Res je, kar molijo vsak dan: Gospod nisem vreden, da greš pod mojo streho.

Prihodnjic bo to rekel tudi naš kmet in delavec. Če se to zgodi, bo sreča za slov. narod.

Somišljeniki! Volilci! volilnega okraja: Kranj—Škofja Loka.

V nedeljo, dne 16. decembra 1913, zapišite vsi na glasovnico:

dr. Karl Triller

odvetnik v Ljubljani.

Meščani! Kakor vselej, pokažite tudi prihodnji terek, da je Kranj kljub vsem spletkam naših nasprotnikov nepremagljiva napredna trdnjava! Volite kandidata stranke, ki se je vedno z vso odkritosrčnostjo potezala za korist našega meščanstva.

Meščanski volilni odbor.

DOPISI.

Jeseniške novice.

Strah pred ljudstvom. Grozovito so poparile volitve v splošno kurijo naše klerikalce. Zato so pa priredili v nedeljo in ponedeljek kar sedem shodov, štiri v jeseniški občini, dva v Savski cerkvi, enega pa v Savski poneumnjevalnici v takozvanem „Delavskem domu“. Ljudje, osobito pobožne ženice, so se jezile od maše grede na politikujočo duhovščino. Saj so pa tudi grmele te duhovne posode, pretaknili in z mikroskopom pregledali so vsak najmanjši kotiček tam doli v tretjem peklu, (kjer baje sedi sam „ta star“ z sivo brado in kratko peto z gorečimi vilami v roki, kjer je še kaj prostora za trdovratne grešnike, ki nočejo voliti klerikalnih kandidatov. Kaj vera, kaj vse drugo, da le oddaš svoj glas onim koritarjem, pa si že preskrbljen z imenitnim sedežem tam gori v devetih nebesih. Da bi še bolj vleklo, so gospodje na prižnici zavijali oči in prosili ter klicali Marijo na pomoč, ki naj pomaga klerikalnim poštenjakovičem. V nedeljo popoldne so pa prišli celo iz Ljubljane inštruktorji ter so pod firmo socijalnega tečaja pestili in rotili delavce, da naj volijo klerikalno. Čez socialiste in liberalce so zabavljali in lagali, da se je kar kadilo, skratka, storili so vse, kar so mogli, da bi vsaj malo zakrili strašno črno polomijado, a vse zaman, v terek je zopet nad 200 mož z glasovnicami dokazalo, da so brezdomovinskemu klerikalizmu na Jesenicah dnevi šteti.

V zadnjih trenutkih. Steklo ščene, ko ga pobijejo, da bi ne delal škode na svetu, pač ne brca tako obupno, in ne rujeve tako gnusno, kot pa jeseniški klerikalizem, ki se tudi nahaja v zadnjih vzdihljajih. Humer, Hauptman, Sitar, ti so baje najbolj krepko potegnili za yrv, zato pa jih je nedeljski „Slovenec“ oblajal. Ali kaj pomaga, če se pa ti može za „Slovenčevo“ lajanje prav toliko zmenijo, kot luna na nebesnem svodu za bevskanje vaškega cucka. Humer, Sitar, Hauptman, so po svojem poštenju in ugledu tako veliki, da jim farovski zmršenci še do gležnjev ne sežejo.

Gliha vkup štrih. Svojim pobožnim čitateljem je jeseniški novičar v nedeljskem „Slovenecu“ postregel z najkrasnejšimi katoliško dišečimi cvetkami kakor: barabe, ki nimajo ničesar pridobiti in ničesar izgubiti, banda, pijana tolpa, svojat, sodrga itd., ali hm, kako že pravi pregovor: kar v srcu, to na jeziku. Kakršen si sam, tako sodiš druge. Prav res je „Slovenec“ s takim gradivom vreden škofovega priporočila in blagoslova.

Cepci. Kakšen ugled uživajo generali jeseniških klerikalcev, nam najbolje pove slučaj: Pred kratkim so v konzumskem pajzelnu modrovali očka Čebulj, nekaj občinskih svetovalcev, nekaj navadnih delavcev, kaplan Kogej itd. Prvo besedo je imel seveda gobezdavi Čebulj, ki se je na vse pretege širokoustil, koliko in koliko je že on dobrega naredil. Ko je bil pa ravno v najlepšem tiru samohvale, pa vstane veren klerikalni pristaš in mu pove, da se lastna hvala pod mizo valja. Takoj nato konstatira drugi, da so vsi cepci. Oh, oh,

lastni pristaši jih tako ljubeznjivo častijo in odkljujejo, pa hočejo še nekaj veljati pri samostojno mislečih ljudeh. Pojte se solit!

Pesti ga srbijo, jeseniškega Skubica na stara leta, ko se mu je že vse ponesrečilo. Tako dekanjska čast in pa bogve kaj še vse, sedaj pa bi se še enkrat rad prav po fantovsko stepel. No, zakaj pa? Oh križ božji, najinteligantnejši delavec, najboljši katoliški igralec je kar naenkrat pričel s svojo glavo misliti ter je pri zadnjih volitvah pokazal hinavskemu klerikalizmu veliko figo, in zato je dejal Skubic, da ako se nesrečnež še enkrat prikaže v Ajmoht, da mu bo vse kosti zrahljal. Bog ve, ali se mu to posreči? Dvomimo.

Izid volitev v kmetskih občinah Kranj—Škofja Loka-Tržič dne 9. decembra 1913.

Občina	Novak	Barle	Zabret	Demšar	Razcep.	Neveljav.
Cerklje	24	26	307	305	26	16
Hrastje	9	8	55	54	—	—
Sv. Jošt	66	82	187	173	3	27
Mavčiče	32	17	85	83	10	19
Naklo	27	26	137	137	3	35
Predoslje	35	35	182	166	9	35
Predvor	5	9	238	230	2	20
Smlednik	11	1	127	119	13	9
Stražišče	17	15	139	141	4	18
Šenčur	26	1	68	43	2	2
Velesovo	21	21	58	58	43	11
Voglje	6	4	63	62	12	17
Javorje	2	1	91	89	5	23
Oslica	78	78	192	195	5	24
Poljane	87	78	145	141	7	34
Selca	81	73	408	409	12	64
Sora	3	1	53	54	18	3
Sorica	9	9	111	112	3	6
Stara Loka	75	54	223	223	30	41
Trata	41	35	216	212	5	39
Zminec	31	30	146	149	—	20
Železniki	34	34	37	37	—	4
Sv. Ana	18	18	32	32	—	2
Sv. Katarina	2	2	71	71	1	—
Kovor	35	35	85	85	11	28
Križe	66	66	151	151	2	13

Skupaj 840 756 3606 3531 226 510

Izid volitev v kmetskih občinah Radovljica-Kranjska Gora dne 9. decembra 1913.

Občina	Gogala	vitez Pogačnik	Razcep.	Neveljav.
Begunje	27	72	14	5
Bled	56	112	4	4
Breznica	40	104	6	7
Bohinjska Bistrica	46	183	—	1
Zgornje Gorje	12	279	7	10
Kamna Gorica	5	39	—	8
Kropa	2	28	3	5
Lancovo	5	71	6	2
Lesce-Predtrg	68	54	7	7
Mošnje	11	45	10	5
Olšše	5	117	10	15
Ribno	16	161	2	3
Srednjava	35	237	1	5
Bela peč	—	44	7	16
Dovje	12	112	2	3
Jesenice	111	249	87	8
Koroške Bela	44	147	43	12
Kranjska gora	17	93	17	10
Radeče	31	67	—	6
Skupaj	543	2314	215	131

Splošni pregled izida volitev v kmečki kuriji dne 9. decembra 1913.

Volilni okraj	St. poslanev	Napredni Glasovi	Drugi protiklerikalni glasovi	Protiklerikalni glasovi	v %	Klerikalni Glasovi	v %
Ljubljanska okolica	2	1117	531	672	2320	4159	
Kranj—Škofja Loka-Tržič	2	840	226	510	1576	3606	
Radovljica-Kranjska gora	1	543	215	131	889	2314	
Kamnik-Brdo	1	828	42	158	1028	3009	
Postojna-Lož-Se-nožeče-Illirska Bistrica-Cerknica	2	2173	35	445	2653	3736	
Vipava-Ildrija	1	477	139	187	803	2031	
Novo mesto-Kostanjevica-Krško	1	1193	216	124	1533	4464	
Kočevje-Ribnica-Velike Lašče	2	829	170	424	1423	2408	
Črnomelj-Metlika	1	500	19	51	570	1645	
Trebnje-Žužembek-Zatična-Mokronog-Litija-Radeče	3	1810	419	728	2957	6401	
Skupaj 1. 1913	16	10310	2012	3430	15752	31767	68.4
Skupaj 1. 1908	—	3163	161	473	3797	17446	82.2
Protiklerikalni glasovi napredovali za					11955	31.2	
Klerikalni glasovi napredovali za					16331	93.0	

DNEVNE VESTI.

Volitev deželnozborskega poslanca v mestni skupini Kranj — Škofja Loka za mestno občino Kranj se vrši prihodnji torek, 16. t. m. od 9. do 11. ure dopoldne v mestni ubožnici I. nadstropje. Izkaznice (legitimacije) je prinesiti seboj. Volilci, stanujoči v mestu so po zakonu obvezani udeležiti se volitve. Za volilce, ki imajo svoje redno stanovišče v drugih občinah, ne velja volilna dolžnost.

Kranjski meščani, somišljeniki, volilci! Prihodnji torek, dne 16. t. m. Vas zopet kliče narodna in meščanska dolžnost, da z glasovnico v roki izvojujete zmago za svojo samostojnost in upravičite nade, katere stavi v Vas slovenska napredna javnost. Kranj že od nekdaj slovi po zavednosti svojega volilstva. Na Vas je, da ohranite mestu to dobro ime. Naspromiki, dobro vedoč, da s poštenimi sredstvi ne zmorejo samostojnega kranjskega meščanstva, skušajo Vas s kršenjem deželnozborskega volilnega reda oropati zastopstva v deželnem zboru. Toda ob Vaši neomahljivosti, politični zrelosti in čestokrat preizkušeni zvestobi se bodo razbile nakane zahrbtnega nasprotnika! Da bo pa zmaga tem častnejša, udeležite se prihodnji torek deželnozborske volitve vsi, od prvega do zadnjega, glasujte kakor en mož za enega najboljših naših mož in zapišite na svoje glasovnice:

Dr. Karl Triller
odvetnik v Ljubljani.

Meščanski volilni odbor.

Vsako sredstvo je dobro klerikalcem in zato bodo prav gotovo skušali izposlovati, da bi se s pritiskom vplivalo na gotove volilce. Da je kaj takega tudi še dandanes mogoče, čeprav je v veljavi zakon v varstvo volilne svobode, nam spričuje notarsko poverjeni prepis in fotografični posnetek nekega „streng vertraulich“ pisma izza deželnozborskih volitev l. 1908. Če bi se zopet hotelo na protizakonit način pritiskati na volilce, bomo brez pardona zadevo objavili. Za danes opozarjamo volilce, da je volilna svoboda vsakemu z jamčena po zakonu z dne 25. januarja 1907., drž. zak. št. 18. In pod zakonom stojimo menda vsi, prav vsi, prvi in zadnji v deželi!

Gospod profesor Anton Sušnik se je tedaj vrgel v belo togo in se predstavlja p. n. gg. volilcem. Najpoprej je smatral za svojo dolžnost, pokazati se najnovejšim volilcem v mestni kuriji in zato se je na Marijin praznik podal — na kmete. Na tej ne baš prijetni poti sta ga spremljala njegov bližnji sorodnik mešetar Sušnik in tukajšnji organist. Vsekako najprimernejša družina za kandidata S. L. S. Oziraje se na razpoloženje v mestu je g. profesor pred mestnimi vrati odslovil organista, in v Kranju je predstavljal volilcem kandidata Sušnika le še mešetar Sušnik, kar je seveda močno imponiralo meščanom. V urade zopet se je potrudil sicer kar sam, zato je pa prinesel seboj v žepu pomaknitev Kranja v višji plačilni razred. To je zopet imponiralo uradnikom, ki poznajo ljubezen klerikalcev do uradništva — ob času volitev. Ni dvoma, da bodo imeli ti obiski najboljši uspeh, in prav gotovo bo g. kandidat profesor Sušnik v torek izvoljen deželnim poslancem, če se le ne bodo preveč cepili glasovi, med njim in med — mešetarjem Sušnikom!

Kontrola mora biti v vsakem zastopu, posebno pa mora biti kontrola v deželnem zboru. Dočim ima vsak zavod, vsaka občina kontrolo, nima avtonomni deželni zbor nikake druge kontrole, kakor opozicijske poslance. Meščani plačujejo dve tretjini deželnih doklad in njihova pravica je, da vedo, kako se porabljajo od njih plačani davki. Vsled zverženega volilnega reda največji davkoplačevalci ne pridejo do veljave in zato je dolžnost meščanskih volilcev, da pošljejo v deželni zbor poslance, ki ne pripadajo večinski stranki, in ki bodo vršili vestno kontrolo nad potratnim deželnim gospodarstvom. Meščani! zatoraj volite 16. t. m. vsi brez izjeme napredne kandidate.

Večina v deželnem zboru se nišesar bolj ne boji kot kontrole naprednih poslancev. Klerikalci dobro vedo, da so vsa mesta v naprednem taboru in smatrajo vsled tega kot svojo dolžnost, da **oropajo** meščanstvo njihovih mandatov. Ker pa to po ravni poti ne gre, dosegli so pri vladi, da je ista **protipostavno** in **krivično** vpisala v volilni imenik volilce iz okoliških občin, ki imajo slučajno kako njivico v mestni občini in plačujejo par vinarjev davka. Kako krivično je to, se razvidi posebno iz tega, da n. pr. mestni davkoplačevalec, ki plača K 6 — osebne dohodnine in pusti ves svoj zaslužek v občini, ne more voliti v volilni skupini mest, voliti pa sme davkoplačevalec iz okoliške vasi ako plača le — reci in piši **en vinar** davka. S tem krivičnim in protipostavnim vpisom okoličan-skih, na mestnem gospodarstvu neinteresiranih volilcev, skušajo doseči klerikalci, da bi bili izvoljeni tudi v mestni skupini njihovi kandidati in da bi bili v deželnem zboru sami in **brez kontrole**. Vsak

zaveden meščan naj torej **dne 16. decembra t. l. protestira** z glasovnico v roki proti pokmetenju **mestnih volilnih okrajev**.

Kmetiski volilci, ki so se izbrisali iz volilne skupine kmečkih občin, kjer plačujejo svoje glavne davke in so se vpisali v mestno volilno skupino so ogorčeni nad to klerikalno lumparijo. Svoje ogorčenje nad to kršitvijo volilne pravice naj pokažejo na ta način, da ali volijo napredne kandidate ali pa se v znak protesta volitev sploh ne udeležijo.

Volilne dolžnosti za volilce, ki stanujejo zunaj občine **ni**. Nihče torej, ki stanuje izven mestnih občin in ne voli, ne bo in ne more biti kaznovan. Laž je torej klerikalna trditev, da obstoji volilna dolžnost tudi za volilce iz kmečkih občin, ker zakon popolnoma jasno določa, da volilna dolžnost volilcev, ki ne stanujejo v občini, ne zadeva.

Zmaga v volilni skupini mest je zagotovljena naprednim kandidatom, ako stori vsak zaveden meščan svojo dolžnost.

Volitve v kmečki skupini so se končale kakor je bilo naprej pričakovati z klerikalno zmago. Klerikalci so ohranili z naporom vseh sil, svoje posestno stanje. Vsled spremenjenega občinskega volilnega reda se je podvojilo število volilcev v kmečki kuriji in radi tega ni mogoče primerjati v obče številke z volitvami v letu 1908. Klerikalci so dobili tedaj 17.446 letos pa 33.777 glasov, protiklerikalnih glasov je bilo leta 1908 — 3797, letos pa že 15.635. Klerikalni glasovi so napredovali za 93 %, protiklerikalni pa za 312 %, ter so se torej skoro **početvorili**. Ako primerjamo izid v kmečki volilni skupini z izidom v splošni volilni skupini, je ostalo razmerje skoraj čisto, dasiravno je kmečka kurija takorekoč klerikalna trdnjava. V splošni kuriji je bilo 37,5 %, v kmečki pa 30,6 % protiklerikalnih glasov. Ako bi bila za deželni zbor uzakonjena proporcionalna volilna pravica, bi odpadli na protiklerikalne kandidate v splošni kuriji trije poslanci v kmečki kuriji pa pet poslancev. Klerikalci so seveda nasprotniki proporcionalnega sistema in so ga uveljavili le v Ljubljani, da so zamogli spraviti Nemce v občinski svet.

Klerikalce je zelo presenetil izid volitev bodisi v splošni ali kmečki skupini. V obeh skupinah so protiklerikalni kandidati dosegli nad 1/3 oddanih glasov. Leta 1908 je bilo šele 17,8 % letos pa že 30,6 % protiklerikalnih glasov. Klerikalcem niso pomagale ničesar razne volilne sleparije in uvideti morajo, da je tudi že naš kmet spregledal, kam vodi klerikalna politika. Ko se bode tudi naš kmet organiziral, bode odklenkalo tudi klerikalnim častilcem — boga Pobasaja.

Klerikalni kandidat profesor Sušnik — obesen! Ta vznemirjajoča vest je včeraj dopoldne krožila po našem mestu. Seveda ni bila resnična. Povod tej govorici je dala prevelika gorečnost tukajšnjih dveh svečarjev in lektorjev, ki sta v svoji navdušenosti za kandidata S. L. S. obesila visoko gori na svoji hiši lepak, na katerem se debelo tiskani Anton Sušnik priporoča volilcem v volitev. Zlobni jeziki so takoj zagnali glas, da so klerikalci že sami obesili svojega kandidata in hudomušen liberallec je pristavil: danes so ga klerikalci, v torek ga bomo pa mi!

Odgovorni uredniki prelevljenega „Gorenjca“ se vrstijo tako hitro drug za drugim, da se nam je vrnila zadnjič neljuba pomota, ko smo poročali, da bi si morali v tako kratki „Gorenjčevi“ uredniški dobi iskati kmalu že četrtega odgovornega urednika. Ker nečemo delati gospodom okrog „Gorenjca“ krivice, pa da se nam ne pošlje morda iz klerikalnega društva kakšnega popravka po § 19., moramo resnici na ljubo povedati, da imajo pri novem „Gorenjcu“ že zdaj četrtega odgovornega urednika. To pa se je zgodilo tako-le: Višji duhovni gospodje so mnjenja, da smejo zabavljati v svojih klerikalnih glasilih čez vse nasprotne osebe in naprave, njim podrejeni ljudje pa morajo nositi za njihove pregrehe vse posledice, ki seveda izhajajo iz takih lažnjivih poročil. In tako je prišlo, da se je najprej odpovedal odgovornemu uredništvu „Gorenjca“ bivši kranjski kaplan gospod Valentin Sitar. Za tem je moral nekaj časa uživati to dvomljivo uredniško čast gospod Ciril Mohor, blagajnik klerikalne posojilnice v Ljudskem Domu. Temu je sledil grobokop gospod Florijančič, ki še nikdar ni spisal za „Gorenjca“ niti pol stavka. In četudi še ni zanj bridke odgovornosti konec, že so prisilili v to breme pravi duhovni in akademični uredniki gospoda Janka Strnada, poslovodjo Tiskarskega društva v Kranju. Vse to pa še ni izmodrilo „Gorenjčevih“ gospodarjev. Izza varnih hrbtov drugih si drznejo vpiti še naprej ti boječji zahrbtniki o nekih „svinjskih liberalnih listih“. Katoliška gospoda, ki mora v teku dveh let za svoj tednik na ta način iskati vedno in vedno nove odgovorne urednike, gotovo sama dobro ve, komu se ta nedostojni in gnusni izraz „svinjski listi“ najbolj prilaga.

Da ne boste presenečeni! Od klerikalcev se pehata te dni v Kranju okrog mestnih volilcev kranjski dekan in „priljubljeni“ predsednik klerikalne „Meščanske Zveze“. Moža sta si sicer močno v laseh, ker si hoče vsak izmed njiju lastiti vse klerikalne zasluge. Pravijo, da je odpovedal zaradi-

tega prvi slednjemu že stanovanje. Zato pa agitirata za profesorja Sušnika tudi pri naprednjakih vsak za-se. Pri tem se pa vendarle morda zgodi, da trčita na tem agitacijskem potovanju v kakšni veži skupaj. Takrat lahko nastane med obema hudo prerekanje in vrišč, kdo izmed obeh si je stekel v tej volilni borbi več zaslug za svojo stranko. Če zaslišite pred svojim stanovanjem nenadoma tak boj, ali pa še celo kaj hujšega, se vam ni treba prav nič bati. Pustite oba lepo pri miru, da dokončata svoje delo. Smejite se pa le, če hočete. Vsaka zasluga mora biti primerno nagrajena!

Ali naj duhovniki delujejo v javnosti? Tega danes tako perečega in zanje tako važnega vprašanja dotaknil se je tudi naš brumni „Gorenjec“ ter pravi, da „Slovenski Narod“ piše in zahteva, da naj se duhovniki vrnejo nazaj na leco in pred altar, ter da sledi v isti številki članek, ki hvali one duhovnike, ki se zavzemajo za narodno gospodarstvo. — Mi se v principu popolnoma strinjamo z navedenima, v „Narodu“ si bistveno tudi ne nasprotujemo trditvama. Ali, kakor je „Gorenjčeva“, ta že nebrojokrat s svežo vodko zalita, a vkljub temu precej ovenela cvetka, dišeča po nekdanjem liberalnem kuratu Tonetu, ki svoje dni še ni pasel svobodnih gorenjskih ovčic — ampak zaprte kostrune — navidezno pristna, vendar jo izdaja njen vsiljiv in neprijeten vonj. Ko bi duhovniki živeli v prvi vrsti le svojemu vzvišenemu poklicu ter sledili kot apostoli miru in ljubezni brezmadežnemu življenju svojega Učenika, čegar vsa človeško-božja doba je družila najlepše čednosti, živeč le v blagor človeštva, bi ne bilo danes toliko medsebojnega sovraštva. **Zato** naj skušajo najti pot zopet nazaj pred — altar! — Znano je, da se je začasa papeža Leona XIII. začel izrabljati verski čut z vsemi razpoložljivimi sredstvi v politične svrhe. Nižja duhovščina je bila pograna iz svetišč na — ulico, da zatre probujo mase in narodno samozavest. Kakor gobe po dežju, rasle so: Marijine družbe, razne bratovščine, konzumna društva (žalostnega spomina), mlekarne, posojilnice, ter vršili so se javni in tajni katoliški shodi in vsem naprednim društvom napovedan je bil boj na nož. S kratka: hierarhija rimsko-katoliške cerkve nadela si je nalogo, odločevati ne samo v cerkvenih, temuč tudi v vseh posvetnih panogah življenja, ter zastrupiti ves javni življenjski Krščanskokatoliško mora postati: justica, uprava, šola, poklerikaliti se mora vse od kmečkega pastirja do mestnega kavalirja, in vsi trgovski produkti od neprecenljivih vžgalic morajo nositi političen značaj. Da je bila mera bolj polna, ustanovili so čukarskega Orla proti drznemu in čilemu Sokolu, in konečno, da je bilo skrbljivo tudi za zabavo, preoblekli so na deželi kravje dekle in bil je tudi — katoliški teater. — Vse to pa ni in tudi ne bo držalo, ker nima zdrave in reelne podlage. Verstvo je profanirano — njega svetinje omadeževane in vsak korak naprej še — je nemogoč. Odpor naroda izbruhnil je z nevzdržljivo silo proti svojim izkoriščevalcem in vsa znamenja že kažejo, da se bode ta struja že v doglednem času — preživela. Takrat pa bo temu delovanju duhovnikov izreklo zaslužno obsodbo — ljudstvo samo. Ne glede na versko in družinsko življenje — o tem bi se napisale cele knjige — ne glede na posvečene prostore lec in spovednic, kjer se oznanjuje le prokletstvo in politično hujskanje mesto besede božje, pribiti hočemo danes le delovanje duhovščine v javnosti pri ravnokar vršečih se deželnozborskih volitvah. Župnik Sinkovec v Škofji Loki je kot predsednik volilne komisije odvijal glasovnice, predno jih je vlagal v lonec in ker je istih papir precej prozoren, je lahko bral skozi njega imena napisanih kandidatov. Dobrega konkurenta, ki ga je še prekosil, pa je dobil v osebi župnika Riharja v Mekinjah pri Kamniku. Ta pa je kot član volilne komisije kar enostavno kradel pri skrutinju napredne glasove ter jih zamenjaval s Krekovimi. Ta dva tiča nista delovala samo javno, temveč tudi uradno. Imamo pa tudi zavest, da ta dva slučaja nista osamljena, ampak da so tako postopali župniki in kaplani povsod — seveda, ker jih niso zasačili. To pa je zloraba uradne oblasti ter kaznjiva po zakonu v varstvo volilne svobode. In sedaj vprašamo tudi mi: Ali naj taki duhovniki delujejo v javnosti?

Res, strašno otročji je postal na stara leta naš tehant. Sedaj brska po vseh kotih, da bi iztaknil kaj neugodnega za dr. Trillerja in ker ne najde ničesar pripravnega, piše v „Gorenjcu“ take čenčarije, da kar nič več ni spoznati nekdanjega Antona Koblarja. Tako je zopet včeraj pogruntal, da so liberalci in med njimi seveda dr. Triller sami zakrivali za mesta škodljivo spremembo volilnega reda, ker so prišli v zbornico šele takrat, ko je bila ta točka že sprejeta. Koblar seveda ni povedal, da se takrat ni šlo za spremembo deželnozborskega volilnega reda, za kar je potrebna kvalificirana večina, marveč za spremembo občinskega volilnega reda, za kar zadostuje navadna večina, in da so napredni poslanci obenem z onimi veleposestvi, ko so enkrat navedli vse pomisleke proti krivični volilni reformi, namenoma in v znak protesta zapustili pred glasovanjem zbornico. Čemu tedaj Koblar mlati v „Gorenjcu“ prazno slamo in zraven še čveka, da je „Meščanska zveza“ v

Kranju že l. 1912. izrekla dr. Triller-ju nezaupnico, ker za mesta ni odprl ust v deželnem zboru! Koblar je v svoji maniji, da mora dr. Trillerja nekoliko pomazati, menda pozabil, da je bil l. 1912. poslanec za Kranj Ciril Pirc, ki pa nikdar ni dobil kake nezaupnice od „Meščanske zveze“ in še manj dr. Triller, ki bo šele zastopal naše mesto v deželnem zboru. Sicer bi se pa eden kakor drugi brugal za tako nezaupnico toliko kakor za lanski sneg. „Meščanska zveza“, če je res meščanska, naj rajše izreče nezaupnico S. L. S., ki z izpremembo občinskega volilnega reda in z nasilno razlago deželnozborskega volil. reda spodkopuje ugled in ogroža samostojnost naših mest. Z ozirom na gorenja izvajanja je res težko dognati, ali Koblar sploh še ve, kaj piše, ali ima le „Gorenjčeve“ bralce za tako omejene backe, da se jim upa pokladati tako prazno slamo.

Lep ljudski zastopnik in klerikalne stranke popolnoma vreden član je ravnokar v splošni kuriji izvoljeni deželni poslanec Evgen Jarc. Mož je v navadnem življenju gimnazijski profesor. Ampak zaduhle šolske sobe mu ne ugajajo in težavni učiteljski poklic mu ne prija kaj posebno. Lepše se mu zdi vladati po kranjskih klerikalnih načelih, vsakega prvega v mesecu pa vseeno vleči nezasuženo profesorsko plačo. Kadar se mu zljubi, gre malo pogledat gori na Dunaj, zakaj on je tudi državni poslanec. Zdaj se rešujejo v dunajskem parlamentu važne zadeve, toda delo za narod našemu Evgenu nič kaj ne diši. Ali mar ni udobnejše, voziti se zastonj v deželnem avtomobilu? In po kranjskih farovžih mu tudi ne dajejo samo suhih hrušk! Že cel mesec pohajkuje ta deželni kristijan po kranjskem in novomeškem okraju. Kadar pa mu bo treba kot državnemu poslancu potegniti dijete za brezdelje, takrat bo sigurno šel na Dunaj po nezasužene novce. Tak je v pravi luči blagoslov klerikalnih kranjskih poslancev in take koristi za slovenski narod dobivajo volilci od teh katoliških mož.

Kako se delajo Jarci? Iz Stražišča se nam piše: Tako se je vprašal marsikdo na dan volitve v splošni kuriji, ko je zaznal, kako nizko je padlo v Stražiški občini število samostojno in trezno mislečih ljudi. Razumljiv pa je izid volitev onemu, ki je imel priliko spoznati ravno pri nas delo onih ljudi, ki se po ne vem kateri zmoti imenujejo božji namestniki. Kristus je rekel nekoč: „Po njih delih jih bodeite spoznali!“ — Laž in obrekovanje krivičnost in nasilnost izrabljajo ti ljudje, da sejejo razpor med rodbine; žene ščuvajo proti možem, otroke proti staršem. In klerikalna volilna agitacija, to najumazanejšo delo v našem javnem življenju, vrši se s križem v roki in z božjim imenom na jeziku. Ne sramujejo se pa nobene laži. Evo primere: V Bitnjem prišel je eden teh „gospodov“ k nekemu delavcu, da bi ga spreobrnil in rešil pogube — po njegovo glasovnico. Ker mu pa ni šlo gladko, zaupal je volilcu strašno tajnost, da kandidira Dolenc samo zato, da bo v slučaju svoje izvolitve delal na to, da se bodo — začele podirati cerkve! In takim stvarjem ljudje verujejo, ker so bili včasih vajeni iz ust svečenika respice. Minilo bo pa to, če bodo ti gospodje zlorabljali prižnico, kot dela to naš župnik Šarec, ki je koj po pridigi naznanil raz leco, da morajo vsi na shod v staro šolo. In na tem shodu so liberalce tako odrli in raztrgali, da so mislili, da se bo odprla zemlja in požrla vse, kar ne živi v senci praznih blagajin Eselesa. Soglasno so menda tudi potrdili liberalno sveto trojico, patent Šarc — klobaso, kisló zelje in kos kruha. Na boj so bili torej dobro pripravljeni, vodstvo generalštaba sta prevzela na volišču kaplan in mladi Anžon. Klub temu, da prepoveduje zakon agitacijo v okolišu 50 metrov od volilnega lokala — postiral se je kaplanček v vežo in od tam vlačil kar siloma ljudi v klet, ker se, kakor se je izrazil nek šaljivec, čuki svetlobe boje! Bolje je pogruntal stvar mladi Anžon, ki si je za očetov denar kupil pri vojakihi „uma svitile“ zvezde in v vodil je volilce tja, kjer najbolj diši po jarcih! V hlevu je prepisoval glasovnice. Le škoda, da se ve, da je največ stražiških Jarcev vzkliklo iz krómpirjeve kleti in neprijetnega hlevskega vzduha, ker drugače bi še kdo verjel Hlebčevemu Venceljnu, ki je minolo nedeljo — predaval. Sicer noče noben trdit, da bi bil ta zauber Vencelj za eno žimo bolj učen od svojih poslušalcev, ali govoril je in povedal, da se imajo sitarji zahvaliti samo katoliškim poslancem, da še niso poginili lakote. „Seno in slamo bi bili jedli, če bi ne skrbeli ti gospodje za vas!“ jim je pravil in takrat so se začeli spogledavati slušalci, kaj čudno, ker vsak je sumil družega, da je kedaj pri Jarcu jedel, ker o sebi tega nihče ni mogel reči. Lepo pesem orglja naš Vencelj, samo to je zlomek, da se vsak meh enkrat obrabi. In meh S. L. S. že zdavnaj ne drži — ničesar več!

Praznike je hotel odpraviti dr. Triller pravi včerajšnji „Gorenjec“. Tak katoliški list kot je „Gorenjec“ bi pa že moral vedeti, da je hotel praznike odpraviti nihče drugi kakor sam — rimski papež! Dr. Triller se tukaj nahaja v prav dobri družbi in ker sta s papežem enih in istih misli, ga to priporoča tudi najstrožjim katolikom.

Poizkušen vlom in tatvina. V noči od nedelje na ponedeljek se je splazil dozdej še neznan vlomilec na hlev v hiši lekarnarja Šavnika in tu

počakal, da se je vse umirilo. Krog 1. ure ponoči je zapustil skrivališče, kjer je pustil sledove na senu, odpahnil vrata, ki vodijo z dvorišča v vežo in istotako vežna vrata, da je imel prost izhod. Pri električni luči je odvil hruško in se pri svitu sveče spravil na delo. V vrata, ki vodijo v trgovino urarja g. Rusa, je zvrtil s svedrom 54 lukenj in na ta način odstranil desko, ki je vložena v vrata. Tu mu pa je zaprlo pot železno omrežje, s katerim so bila vrata obita in tudi druga železna vrata. Ko je videl, da tu ne bo nič opravil, se je splazil po stopnicah v drugo nadstropje, kjer je zlezal skozi okno na podstrešni hodnik, odkoder mu ni bilo težko priti v stanovanje dr. Globočnika. Tu se je spravil najprej nad omaro, ki stoji v predsobi in si nabasal za vrata cel kup kožuhov in obleke in ročni šivalni stroj. Ker pa še ni imel dosti, je poskušal pri vratih gospejne spalne sobe. Gospa dr. Globočnikova je čula hojo v predsobi že dlje časa, a je misljala, da je prišel njen mož domov. Naposled pa ji je postala stvar vendar sumljiva in ker je začel lajati tudi „Puci“, je pozvonila. Dr. Globočnik v svoji sobi pa je mislil, da ga kličejo k bolniku. Vstal je takoj in ko začuje krik dekle, pograbi samokres, teče k stopnicam ter ustrel dvakrat nizdol. A tat jo je popihal, ker si je, kakor že omenjeno, že prej odprl vežna vrata. Sicer bi se mu bila lahko slabo godilo. Pa tudi v tem je imel tat srečo, da gospa dr. Globočnikova ni tiho poklicala svojega soproga v sosedni sobi, a bila je od strahu vsa omamljena. Vse okolščine kažejo, da je mogel vlomilec natanko poznati lokalne razmere. Treba torej, da zapiramo zgodaj hišna vrata če pa vseeno pride kak ljubitelj tujih stvarij v nepovabljeni poset, ga pozdravimo z browningom — mu bo že zmanjkalo korajže.

Orkester Godbe prostovoljne požarne brambe v Kranju priredi pod vodstvom kapelnika gosp. A. Pöschla koncert dne 14. decembra 1913 v gostilniških prostorih gospe M. Mayr. Spored; 1. A. Foerster: Planinska, koračnica. 2. Em. Waldteufel: Sirenski čar, valček. 3. L. Huyk: Naše Zpévy, zmes. 4. Thönig: Ana, polka. 5. A. Pöschl: Narodne pesmi, valčkov potpuri. 6. a) Fr. pl. Suppé: Ako me ljubiš... Pesem iz operete „Boccaccio“. Solo za Cornet in Piston. b) E. Humperding: Koračnica iz pravljice „Janko in Metka“. 7. A. Pöschl: Venček melodij, valčkov potpuri. 8. E. Gilbert: „Da, to imajo deklice rade“... Koračnica iz glume „Autoliebchen“. 9. A. Pöschl: Smem prositi? Mazurka. 10. a) Jenko: Natalia, kolo. b) A. Pöschl: Koncertna koračnica. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 40. vin. Preplačila se z ozirom na slabo gmotno stanje blagajne hvaležno sprejemajo.

Plesni večer združenih društev, Nar. čitalnica, Sokol, in Merkur se vrši danes, dne 13. t. m. zvečer ob pol 9. uri v dvorani Narodne čitalnice kakor običajno, na kar vse častite plesalce in plesalke najuljudneje vabimo.

Občni zbor slovenskega bralnega društva v Trziču bo dne 20. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v prostorih gospe Frančiške Perne v Trziču pri Bastelju. Dnevni red: branje zapisnika zadnjega občnega zbora, poročila društvenih odbornikov, volitve in morebitni predlogi in nasveti. Ako občni zbor ob 8. uri ne bo sklepčen, sklepa občni zbor ob 9. uri brez ozira na število članov. Za slovensko bralno društvo v Trziču: predsednik.

Priporočamo vsem, da si naroče „Slovenski Ilustrovani Tednik“. Ta list priobčuje vsak teden obilo lepih zanimivih slik ter raznovrstno zabavno in poučno čtivo. Vsaka rodbina bi naj imela „Slovenski Ilustrovani Tednik“ in zahtevajte ga tudi po vseh gostilnah, brivnicah itd. „Slovenski Ilustrovani Tednik“ je edini slovenski list te vrste in ker si je pridobil najboljše slov. pisatelje in pisateljice za sotrudnike, bo nudil vsakomur obilo užitka. Naroči se v Ljubljani, Frančiškanska ulica 10/c.

Lepi božični prazniki se zopet bližajo in ž njim tudi za marsikaterega velika skrb, kakšno darilo naj položi pod božično drevesce. Te skrbi se pa lahko takoj izognete, ako si ogledate izložbo tukajšnje podružnice trvdke Singer Ko. deln. družba šivalnih strojev, Glavni trg štev. 119. in se o tem prepričate kako lepo in ob enem tudi koristno darilo je izvirni Singer šivalni stroj. Gospodična, katera v izložbenem oknu šiva, predvaja na najrazločnejši način vsakovrstne stvari, katere se na razred „66“ šivalnem stroju lahko izdelujejo. Sivanje, krpanje in umetno vezenje vzbujajo pri vsaki skrbni gospodinjii gotovo največje zanimanje, in se teh praktičnih del vsak z lahkoto priuči, in v tem oziru trvdka Singer Ko. svojim odjemalcem kar najbolje postreže. Pri nakupu šivalnega stroja podari se kakor že omenjeno ne samo koristno ampak tudi lepo darilo, posebno če se še luksurijozno oprema salonskega kabinetnega šivalnega stroja vpošteva, ker takšen stroj je potem tudi kras vsakega stanovanja.

Planinski koledar je ravnokar izšel v zalogi g. nadučitelja Fr. Kocbeka v Gornjem gradu ter se tudi letos odlikuje po skrbno sestavljeni in jako zanimivi vsebini. Izmed mnogih člankov naj omenimo poleg koledarskega dela le sledeče: Fotografski posnetki, zapisnik za ture, zdravljenje bolezni v gorah, vremenska napoved, ključ, kako se zavedamo po straneh neba, čitanje zemljevidov, odprava carine, varujte planinke, književnost, umetnost in zemljevidi za turiste v slovenskih deželah, pregled specijalnih zemljevidov, znamenje v sili, seznamek reči, ki so hribolazcu potrebne, mednarodni brzovarni ključ za hotele, slovensko planinsko društvo, vrednost novcev, seznam planinskih koč in zavetišč, seznam vodnikov S. P. D., pregled slovenskih koč S. P. D., seznam slovenskih gor, seznam prehodov in sedel, kratek vodnik po slovenskih planinskih krajih in letoviščih. V kole-

Razno.

Tri in pol dneva iz Evrope v Ameriko. V Londonu so te dni podpisali pogodbo za zgradbo velikega pristanišča v Blacksod-Bai in železnice, ki naj veže tri glavne progo Irske. Potrebni kapital že imajo. Pristanišče bo gradil znani bostonski graditelj pristanišč Long v to svrhu, da se ustvari med Evropo in Ameriko najkrajšo zvezo. Parniki bi pluli iz Blacksod-Baia v Halifax in sicer le tri in pol dneva.

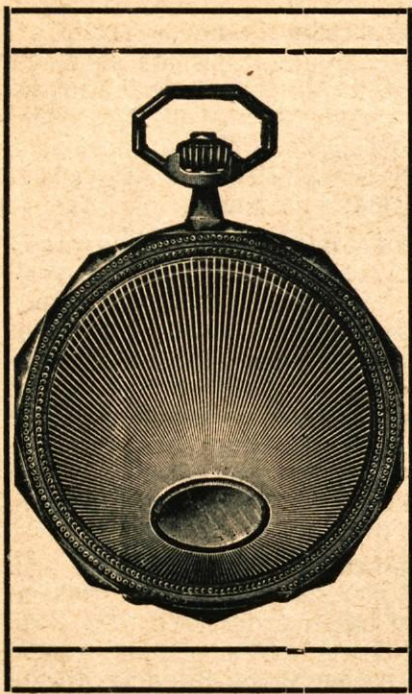
Aretirani grof. V nedeljo so aretirali na Dunaju grofa Jožefa Sigmunda Wolanskega, nezakonskega sina l. 1904. umrlega grofa Nikolaja Wolanskega. Umrli grof je zapustil premoženje 30 milijonov kron, o katerem pravi aretiranec, da ima pravico do njega. Svoj čas so ga aretirali, ker je skušal prisilepariti 700.000 K. Ko je bil izpuščen iz zapora, je živel v zelosiromašnih razmerah v Krakovu.

Metulj za 32.000 kron. Naravoslovni muzej v Novem Yorku je dobil te dni metulja, ki se ga cení na 32.000 K. Ne gre tu morda za metulja iz zlata in dijamantov, marveč za živega metulja s sivomodrimi krili, rumeno oprobjenimi. Izvira z Sierre Leone, edinega kraja, kjer se pojavlja, in še tam zelo redko. Ujel ga je dr. Sterkn, ki ga je dve leti s 40 možmi iskal. Šest ljudi je umrlo pri tej ekspediciji, ki je njenega voditelja veljala mnogo denarja.

Koder Slovenci prebivajo,
povsod je razširjen

**„Slovenski Ilustrovani
Tednik“.**

Naročite si ga in pridobivajte mu
novih naročnikov!

Ivan Levičnik
ur, in trgovec v Kranju
Velika zaloga
Optični predmeti
Najcenejša prilika za nakup
božičnih in novoletnih
daril
Cene brez konkurence
Postrežba
Solidna.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik
okrožni zdravnik in zobozdravnik in
Fr. Holz hacker
konc. zobotehnik
v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža,
je slavnemu občinstvu vsak delavni
dan od 8. ure zjutraj do 5. ure po-
poldne in ob nedeljah od pol 8. ure
zjutraj do 11. ure dopoldne, izven ve-
likih praznikov na razpolago.

darskem delu so natančne označbe vzhajanja in
zahajanja solnca in lune za vsak dan posebej,
kar bo gotovo prav hodilo našim izletnikom in
turistom. Koledar je obenem tudi nekak kažipot
po naši slovenski domovini ter je prepotrebna
ročna knjiga za vsakega Slovenca. Sezite torej
prav pridno po njem!

Darila!

Odboru Dijaške kuhinje v Kranju so poslali pris-
pevke oz. darove: Mestna občina Škofja Loka 50 K, dr.
V. Štempihar iz kaz. por. Gorjanc — Teran 15 K, dr. J.
Žirovnik, odvetnik in Ljubljani iz kaz. zad. Jos. Kenda iz
Zalegaloga ca. Val. Pintar iz Potoka 20 K, upravništvo
Slov. Naroda 100 K (Darilo, dostavljeno istemu v avg.) O.
Dev. okr. sodnik v Kranju 100 K, ki mu jih je izročil inženir
K. Uhlir iz Ljubljane, prof. Dr. Vi. Herle najdeno 1 K, meščani
za več mesecev skupaj 427-40 K, dr. V. Štempihar 10 K iz
kaz. zad. Polajnar—Roblek, O. Dev iz kaz. zad. Mar. Rove-
redo iz Grada 10 K, prof. kolegij za okt. 4 K, meščani za no-
vember 24-60 K, prof. kolegij za nov. 5 K, P. Bohinjec, župnik
v Dupljah 10 K, nadinženir Fr. Žužek v Gradcu 20 K, župnik
Jan. Oblak na Bledu 2 K, župnik Fr. Rajčević v Lucinah 2 K,
Bloule, Henrik, Šavdek „zaradi črnine“ 3 K, dr. St. Beuk, c.
kr. realni ravn. v Idriji 2-50 K, Fr. Kušar, nadžupnik v Mengšu
40 K, dr. V. Štempihar 20 K iz kaz. zad. Kalan—Papler, župnik
Jern. Ramoveš v Poljanah 100 K, kaz. por. Mar. Košnjek ca.
P. Pokorn iz Primskovega (plača prva) 10 K, kaz. por. P. Štirn
in Iv. Potočnik ca. Kat. Pelko iz Primskovega 20 K (plačali
prvi dve po 10 K), županstvo Staraloka 20 K, Fr. Schitnik,
c. kr. okr. glavar v Kranju 20 K, meščani za dec. 6-60 K, prof.
kol. za dec. 7-30 K (med tem prof. dr. S. Dolar 1-30 K kot
preostanek za menice). — V naturalijah: M. Barle iz Luž 20
zeljnatih glav.

Odbor se toplo zahvaljuje za poslane darove ter pri-
poroča Dijaško Kuhinjo v Kranju nadaljni blagonaklonjenosti.

**Pisarna za urejevanje splošnih
gospodarskih zadev**

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh
oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarno-
varno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. —
Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih
vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih
kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in
obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in
odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih
in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Po-
sredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi
nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih
podjetij.

V. Tehnično-komercialne zadeve: Nakup in
prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih
strojev vseh sistemov. — Oprema celih de-
lavnih. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

**VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih za-
devah.** Strogo stvarno poslovanje. — Pro-
spekti na razpolago. 120 52—17

Glavna zaloga pri Peter Majdicu
Merkur, in Franc Dolenzu v Kranju.

Kupovalci!

Nakupimo svoje potrebščine pri **Osvald Dobeicu** v Kranju na Glavnem
trgu (pri Krisperju),

kajti ondi se dobijo raznovrstne suhe in oljate barve, firnež, terpentin, lake vseh vrst, čopiči, krtače, otepači,
ročne torbice, sesalke za otroke, predvratne slame, pipe i. t. d. Velika zaloga stekla, kakor steklenic, vrčev za
vino, vodo in pivo, žepnih steklenic, kozarcev, solnic, steklenih skled in krožnikov, križev brez in s pokrivalom,
stoječih, visečih, stenskih in hlevskih svetilk, svečnikov, belih in zelenih senčnikov, krogelj, likerjev in vinskih
servic, vpletenih steklenic vseh velikosti i. t. d. Nadalje različnega porcelana, kakor umivalne, jedilne, čajne in
kavine oprave v vseh barvah, robatih in gladkih skled, belih, pisanih in stenskih krožnikov vse velikosti, šalic
za kavo, mleko in juho, loncev za juho, skledice za omako, posodice za jajca, kavni strojev, loncev, brez in z
napisom, pljuvalnikov, vrčev za mleko, kavo in čaj, vžigalnikov, ročnih svečnikov, vaz za cvetlice, posodice za
zobotrebce, kropivnikov, vse vrst prstenih skled, krožnikov, etažer, šalic i. t. d. Velika izber kuhinjske posode,
emajliranih skled, loncev, kastrolc, mlečnih ponev v modri in rujavi barvi, mlečnih in petrolejskih kangel,
pekve, ponovk, zajemalk, belih in medenih korcev, pocinjenih skled za mešanje vse velikosti, belih loncev za
perilo, aluminium posode, vseh vrst tac, žehtarov, cedilnikov za mleko, juho in čaj, pokrovk, modlov za torte,
lijakov, lesenih in emajliranih solnic, likalnikov, mlinčkov za poper in kavo, požigalnikov za kavo, smetišnice,
modrih in rujavih škafov za vodo, emajlirane umivalne oprave ter različnih umivalnih miz, strojev za meso in
93 mandeljne, lite železne posode, žičnikov in žice, beštega, kakor vilce, noži žlice i. t. d. 29—24

Vsi predmeti se prodajajo po najnižjih cenah. Gostilničarji in neveste imajo posebne cene.

Na prodaj je tudi še malo rabljen **Singerjev šivalni stroj** za polovično ceno.

Razglednice iz Kranja po 2 vin. Postrežba točna in solidna.

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**

Trbovljski premog.

Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo

4 52-50

KOLESARJI, zahtevajte

v lastnem interesu nemudoma **brezplačno in poštine**
prosto prvi slovenski pravkar izišli

bogato ilustrovani cenik 1913

za kolesa in posamezne dele.

Poglejte pa pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgo-
vinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno blago po najnižjih,**
brezkonkurenčnih cenah. 108 10—39

Karel Čamernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12, specialna trgo-
motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

10—50
priporoča svojo bogato zalogo vedno najno-
vejšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

jesensko in zimsko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Nakup suhih jedilnih gob po najvišji dnevni ceni.

Veletrgovina J. & A. Majdič Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznani najboljši dalma-
tinski portland cement

„Salona“
za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Trbovljski premog.

Umetna gnojila.

12—50

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranine vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
nad K 800.000.
brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

Rezervni zaklad
nad K 800.000.
brez odbitka rentnega
davka.

7—50

14—41

Primerna božična in novoletna darila

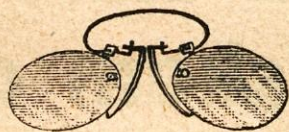
priporoča

Rudolf Rus

urar in trgovec poleg lekarne v Kranju

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja za-
loga ur, zlatnine in
srebrnine. — Vsake
vrste ščipalniki in
očala. Ročne in žepne električne svetilke.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštnine prosti.

15—50
!! 50 vinarski bazar
in
najnovejše igrače
za Božič in Novo leto

= v veliki izberi razstavljeno v I. nadst. =

kakor druga primerna darila, se prodajajo radi pre-
:: zidave trgovine po skrajno nizkih cenah. ::

A. Adamič, Kranj

Kreditno društvo v Kranju

registrirana zadruga z omejeno zavezo

13—50

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52—50

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko **Solnce.**

najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črnomarmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

Za Božič in Novo leto!

157 7—5

Radi opustitve igrač in damskih ročnih torbic iste po

zelo znižani ceni.

M. RANT :: KRANJ

Savsko predmestje.

Vinska veletrgovina **Rudolf Kokalj, Kranj**

17—50

Priporočam svoja

izvrstna, zajamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijska

vina

v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

Tiskarna „SAVA“ v Kranju
se priporoča v izdelavo vseh tiskarskih del.

Najbolj varno naložen denar v celem
političnem kranjskem okraju!

36 26—23

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
325.000 kron.**

Hranilnica posoja na zemljišča po $5\frac{1}{2}\%$ na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo
stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
: **nad 4 milijone kron.** :

4 $\frac{1}{2}$ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkven denar.

Ta najstarejši denarni
zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.